

הַלְכוּת צִיצִית סִימָן מו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יח]

אָפְלוּ הָכֵי אִם לֹחֵשׁוּ בְּגִזְלָה וּמְקַבְּרֵן עָלָיו עוֹבֵר בְּלֹא תַשָּׂא⁴⁰.

אָכַל אִם הָיָה בְּהַחֲתִיכָה שְׂעוֹר שִׁהְיָה בּוֹ קְדֵי לְהַתְעַשֵּׂף, מְתָר לְצַרְף אוֹתוֹ לְכָגֵד אֶחָד אֶפְלוּ עִם צִיצִיתוֹ⁴¹.

(3) החזו"א (או"ח סי' ג ס"ק כא) ביאר את דברי המג"א, שכל דבריו הם באופן שתרפ חתיכת בגד שאין בו ציציות, לבגד שכבר הטיל בו שתי ציציות, ושוב אחר כך הטיל שתי ציציות בבגד שהוסיף, והחידוש בכך הוא שלא נאמר שבקרנות שהוסיף לאחר שכבר הטיל שתי ציציות יש חסרון של 'תעשה ולא מן העשוי', אלא כיון שגם קודם הוספת הקרנות הללו יש שיעור המחייב ציצית, לכן נחשבת הטלת שתי הציציות הנוספות כעשייה גם בציציות הראשונות. אמנם המשני"ב להלן (ס"ק ט) כתב שבכוזה אופן לדעת כולם מותר.

[משנ"ב ס"ק יו]

וְדוֹקָא אִם קָדָם שֶׁנִּתְחַבֵּר לָהּ הַכֶּנֶף הָיָה גַם-כֵּן בַּת חַיִּיבָא, כְּגוֹן שֶׁלֹּא נִקְרַע מִקְנָה הַכֶּנֶף בְּעִגּוּלָא⁴².

(4) ואם נקרעה הכנף ונעשית בת חמש כנפות או יותר, כתב לעיל (סי' י ס"ק ג) שיש לחוש לכתחילה לדעת הפוסטים בה מציצית. ואף על פי שבתחילת הקריעה לעולם נעשית בת שש, כתב בשו"ת אבן ישראל (ח"ט סי' ג) שכיון שעומדת להיחתך כולה, אין לקרנות אלו חשיבות כנף.

[משנ"ב ס"ק יז]

כֵּל זֶה הוּא לְדַעַת הַשְּׁלֶחֶן-עֲרוּמָה⁴³.

(5) וכן כתב בשע"י להלן (ס"ק כג) בביאור דעת השו"ע. מאידך, החזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק כא), שלא מצינו שהיקל בזה השו"ע, שהרי ספק דאורייתא הוא, ולא היקל בזה השו"ע להלן (סי' ג) אלא באופן שיש בשני החלקים שיעור בגד.

[משנ"ב ס"ק יט]

דִּהְצִיצִית שֶׁנֶּשְׂאָרוֹ אֵין שֵׁם פְּסוּל עֲלֵיהֶם, כִּיּוֹן דִּישׁ כְּהֵן קְדֵי שְׂעוֹר עֲשׂוּמָה⁴⁴.

(6) ומה שאין דנים את הכנפות החדשות כאילו נעשו אחר שהטיל את הציציות הראשונות, ויהיה פסול משום 'תעשה ולא מן העשוי', כדן המטיל ציצית בבגד של שלש כנפות ואחר כך עשה בו כנף רביעית [המבואר בשו"ע לעיל סי' י ס"ה], ביאר בשו"ת אבני נור (אהע"ז סי' קצג אות י) שכיון שבמעשה אחד התבטלו שתי הכנפות הקודמות ונעשו שתי כנפות חדשות, אין זה נחשב לדבר חדש אלא זו הטלית שהיתה מתחילה.

[ביה"ל ד"ה טלית]

וְאִם הָיְתָה מִתְחִלָּה גְּדוּלָה מֵאֵד עַד אֶפְשָׁר לְלַבֵּשׁ כָּךְ⁴⁵.

(7) היינו כמו שכתב במשנ"ב לעיל (סי' י ס"ק טז), שהבגד ארוך מאד פי שנים בקומתו, ואינו יכול ללבושו אלא אם כן כופלו.

סִימָן טו

אִם לְהַתִּיר צִיצִית מִכָּגֵד לְכָגֵד וְדִין נִקְרַע הַטְּלִית

[משנ"ב ס"ק א]

גַּם אֶפְלוּ מְטִילֵת-גְּדוּל מְטִילֵת-קֶטֶן, שְׁטִילֵת-גְּדוּל וְטִילֵת-קֶטֶן שְׁוִים⁴⁶.

(1) אמנם, ישנם דברים שחלוקים הם זה מזה בדינם, משום שטלית גדול מיוחדת לתפילה, כמו שכתב לקמן (סי' כא ס"ק יב) שמשום כך רשאי לשכב עם טלית קטן בלילה אבל לא עם טלית גדול. וכן חילק שם (בס"ק יד) שבטלית קטן מותר להיכנס לבית הכסא, אבל בטלית גדול אין נכון להיכנס.

[משנ"ב ש"ב]

אָבַל אֵין לְהַתִּיר צִיצִית מְטִילֵת שֶׁל גְּדוּל וְלִתְנֵם בְּטִילֵת שֶׁל קֶטֶן, דְּחִיבֵי דַק מְדַבְּרִינָן⁴⁷.

(2) ולענין השאלת תפילין של גדול לקטן, כתב בביה"ל לקמן (סי' לו ס"ג ד"ה לקנות) שיכול האב לתת את התפילין שלו לבנו הקטן לחנכו בהן במצות תפילין, ומוכח מדבריו שאין בכך משום הורדה מקדושה חמורה בקדושה קלה.

לענין גדול אם רשאי להשאיל טליתו לקטן, וכן שני אחים שאחד בן י"ג והאחר בן י"ב אם יש להקפיד שלא יחליפו טליתותיהם זה עם זה, כתב הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה אות יח) שמסתבר שאין להקפיד בזה, לפי שרק החלפה קבועה מטלית של גדול לטלית של קטן חשובה הורדה בקדושה, מה שאין כן השאלה לזמן, שזה לא גרע מאדם שפושט טליתו ואינו מקיים בה מצוה כלל. עוד כתב שם, שאף על פי שמסתבר שאין בזה משום הורדה בקדושה, מ"מ נראה שיש להקפיד בזה מטעם אחר, כדי שלא תהיה הטלית שאולה, כמבואר לעיל (סי' יד ס"ק יא).

המשך מעמוד קודם

(39) ובטעם הדבר כתב הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה אות יז), שכיון שמעיקר הדין נשים פטורות מציצית, הרי זו כטלית המשותפת לנכרי וישראל שאין לברך עליה. ועל אף פי שכתב הרמ"א לקמן (סי' יז ס"ב) שלפי מנהגינו הרשות בידן לברך על טלית, אין זה אלא מפני שקיבלו את הדבר על עצמן, אבל בנוגע להאיש הרי זה כשותפות עם גוי. עוד הוסיף שם, שאף האשה לא תברך על טלית זו, כיון שאין מנהג הנשים לברך על טלית שאנשים אינם מברכים עליה.

וטלית השייכת בשותפות לגדול וקטן, כתב בשו"ת חתן סופר (שו"ע ח"א שער הגדילים וכלאים סי' כ אות יא) שכיון שהקטן עתיד להגיע לכלל חיוב כשיגדל, הרי כבר כעת הוא שייך בחיוב בציצית וצריך לברך עליה.

(פ"כ אות ז), שהחזו"א התיר לשבת על כסאות שאנשים השאירו בבית הכנסת, משום שעל דעת כן הניחום שם, שיוכלו אנשים לשבת עליהם עד אשר יבואו לקחתם.

[ביה"ל ד"ה מתן]

פֶּסֶק בְּתִשְׁבֹּת בֵּית-יַעֲקֹב בְּסִימָן קִיד דְּאֵין מְחַבְּבִין⁴⁸.

(38) ולענין אתרוג, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרנח ס"ק מב) בשם המג"א שמוטב שישלחנו לעיר אחרת שאין להם אתרוג כלל, והוא יברך על של הקהל. וכן הוא בתשובת בית יעקב שהביא בביה"ל, שיש לשלוח את האתרוג לכפר, כיון שרבים הם, והוא יצא בשל הקהל.

[משנ"ב ס"ק יז]

אוֹ אִישׁ וְאִשָּׁה, מְתַקֵּת בְּצִיצִית וְלֹא יִכְרֵךְ עָלֶיהָ⁴⁹.

הלכות ציצית סימן טו

טו אם להתיר ציצית מבגד לבגד ודין נקרע הטלית, ובו ר' סעיפים:

א *מתר להתיר ציציות מטלית זה (א) ולתנם (ב) (6) [6] (ב) בטלית אחר, אבל שלא להניחם (3) [3] (ג) בבגד אחר לא: הגה ודוקא בטלית של (ג) (ד) בר חיובא, אבל מתר להתיר הציצית מטלית של מתים (מדרכי ותוס' פרק כ"ב דף כב:): **ב** (ה) באינו יכול לקח הכנף כמו שהוא (ו) עם הציציות ולתפרו (ז) בבגד אחר, משום ד'על פנאי בגדיהם' בעינן, וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשייה: **ג** *טלית מצניצת פהלקתה שחלקיה לשמים (ח) ובכל חלק יש בו שעור ההתעשף, ונשארו לכל אחת מהם ציצית אחת או שתיים, (ט) אין בו משום תעשף (ז) (7) ולא מן העשוי: ד' ינקרע הטלית

א מנחות מא נשאפט
 כב וכשמואל
 ב מנחות מא
 ג תשובת הרשב"א
 ד מנחות מא וזרבי
 מאיר

באר היטב

(6) **בטלית אחר.** אפלו מטלית חדש, וכ"ש מטלית ישן שמתר להתיר ולתנם בטלית חדש. ודוקא כשכל החוטין שלמים, ע"ל סימן יב ס"ק ב, ועין מ"ש הדין אחר: (3) **בבגד אחר לא.** כי אי יש אסור, שמבנה טלית של מצוה בחנם, ואם רוצה לעשות בו ציצית יותר נפים, מתר לשלן, לבוש. וה"ה אם נקסקו, אע"פ שקשרים ע"פ הדין, רשאי להתירן ולעשות בהם שלמים, מ"א. ואם רוצה לעשות מהטלית בגד שלא יהיה לו ד' כנפות, מתר לשלן. ולאחר שהתיר הציצית מתר להשתמש בטלית לאיזה תשמיש שירצה, ובכלד שלא תאמ שתשמש מגנה. ע"ל סי' כא ס"ק ב, ועין ע"ת: (ג) **בר חיובא.**

שערי תשובה

[6] **בטלית אחר.** עה"ט. וכ"כ בברי"י בקשם תשובת גדולים דאפילו מתוך לשון מתר, ע"ש: [3] **בבגד אחר.** עה"ט. וכ"כ בברי"י בקשם תשובת מהרי"י מולכו ומתרי"ם פ"ו חביב כתיי: מי נוספק בטליתו ב' או ג' ציצית וצריך לעשות אחרים, מ"מ אי נשאר פשר אפלו אסור אין להתירו מהטלית להשליכו, שגם בזה יש משום בזוי מצוה: אף אם רוצה לעשות ציצית נאות יותר או שגם הראשונים נאים אלא שקלו קצת ואינם חזקים כ"כ, מתר להתייחס לעשותם חדשים, ע"ש. וכתב בספר בית יחזקיה שמתר להתיר פריכות הציציות, אף שהם מקננים בגומטרא לשם הנזיה אין בזה בית מחוש: [7] **ולא מן**

אפלו אינו ח"ב אלא מדרבנן. עין ע"ת ס"ק ג שדבריו מגמגמין: (ז) **ולא מן**

באר הלכה

בעברה, וקדלקמן בסימן כה ס"ק כו במגן אברהם, ואס"פ הכי נמי בעניינה, פיון שנתערב בלבישתו אסור גזול, תו תו מצות ציצית שלו בא בעברה ואינו יוצא בה יד המצוה:

* **טלית מצניצת פהלקתה שחלקיה לאיזה תשמיש, ואם היה מתחלה גדולה מאד עד שא אפשר ללבוש בה.** אפשר דמפסל הציצית אף לאחר שחלק הבגד לשמים משום תעשף ולא מן העשוי, לדעת הפוסקים אותה מתחלה קדם שנתחלקה, עין

משנה ברורה

בו ציצית; אבל שתפין ויש בו ציצית, ואחד מקפיד על חברו שלא ללך בו, אפלו יש בו כדי חלקה ובכל חלק שעור טלית, אפלו הכי אם לובש בגזלה ומכרף עצלי עובר בלא תשא⁽⁴⁾, כי חלק האחד שבו ב' ציצית אינן שלו, וכל-שכן אם אין בו עדין ציצית [פמ"ג]. ולפי זה בטלית שנשארו להיורש מאביו, ושאריו אחיו מקפידין עליו, יש לזהר שלא לברך עליו עד שיתפשרו ביניהם:

א (א) ולתנם וכו'. אפלו (6) מטלית חדש לטלית חדש, וכל-שכן מטלית ישן שמתר להתיר ולתנם בטלית חדש שרוצה ללבוש ולתנם בו המצוה. גם אפלו (3) מטלית גדול לטלית קטן, שטלית גדול וטלית קטן שווים⁽¹⁾. אבל אין להתיר ציצית מטלית של גדול ולתנם

(ג) בטלית של קטן, דחייבו רק מדרבנן⁽²⁾. ובפריימגדים נסתפק אם מתר להתיר ציצית מטלית של צמר לתנם בטלית של שאר מינים, להפוסקים לעיל בסימן ט סעיף א דשאר מינים הוא רק מדרבנן; והאצות-התיים מקל בזה: **(ב) בטלית אחר.** עין בפריימגדים שכתב דאם מצויים לו ציצית אחרים להשיג, נכון להתמיר שלא להתיר ציציותיו, אם לא באפן המבאר בסעיף קטן ג: **(ג) בבגד אחר לא.** כי יש אסור, שמבנה טלית של מצוה בחנם, (7) אם לא שנתבבלה הטלית, אז מתר להתיר ציציותיו בכל גוני; או (ה) שרוצה למכרו לזכרי או (1) לעשות מהטלית בגד שלא יהיה ד' כנפות, מתר לשלן. אבל אם רוצה למכרו לנשיא, אסור לקח ציציותיו, (ו) אף שישאל השני יוכל להטיל ציצית בעצמו אפלו הכי אסור. ומתר להסיר הציצית ולתת תחתיהם (ז) יותר נאים משום הדור מצוה, או (ט) כשהם ישינים ומסירים כדי לחיטא, או (י) כשנוסק חוט אחד ולא נשאר בו אלא כדי עניבה, אף-על-פי שערבן הציצית פשר, אף-על-פי"ן מתר להסיר ולתת תחתיה שלמה. ודע עוד, דבמקום שהציצית הם שלמים והריאוי להנזתן לבגד אחר ולאפוקי (יא) אם הם רק כדי עניבה, יש (יב) מן האחרונים שכתבו דיהיה להתיר הקשרים והכריכות שלהם ולא להפסיקן ולקרע אותן, כדי שלא יכלה אותן; ובגד אמרו חז"ל: לא ישפך אדם מי בורז ואחרים צריכין להם. והתיר אדם פתב: במקום שקשה בעיניו השרחה להתיר, מתר לנתקם ואין בזה משום פל תשחית, פיון דאין עושה דרך השחיתה, עין שם: **(ד) בר חיובא.** אפלו (יג) אינו ח"ב רק מדרבנן: **ב (ה) אינו יכול.** עין במגן אברהם סעיף קטן ג, ומוכח מדבריו ודוקא כנף שאין בו שעור ההתעשף; ואף דאסור בגמרא אפלו אם הוא מחזיק אמה על אמה, גם זה עדין אין בו שעור עטוף לדידה, אבל אם היה בהחתיכה שעור שיהיה בו כדי להתעשף, מתר לצרף אותו לבגד אחר אפלו עם ציציותיו⁽³⁾. אבל הט"ז בסעיף קטן ג פליג על זה ואוסר (יד), וכן משמע בלבוש ודרך התיים: **(ו) עם הציציות.** אבל בלא הציצית מתר לחברו (טו) אם הוא מחזיק על-פל-פנים שלש אצבעות על שלש ואחר-כך ישיל בו ציצית, ומכל שאר הבגד אין צריך להתיר כלל. (טז) ודוקא אם קדם שנתחבר לה הכנף היה גם-כן

בת חיובא, כגון שלא נקרע ממנה הכנף בעגולה⁽⁴⁾, אבל אם נקרע ממנה בעגול ונעשית פת ג' ונפטרנה מציצית, צריך להתיר כל הציצית ולהשלים מתוך אחר שנעשית פת ד', דאי לאו הכי הוי תעשף ולא מן העשוי: **(ז) בבגד אחר.** אבל אם ירצה לחבר הכנף להבגד שנקרע ממנו, אפלו אם נקרע לגמרי ולא נשתיר כל-שהוא בחבור, אין צריך להתיר ממנו הציצית, ולא מפסל את משום תעשף ולא מן העשוי, פיון דתחלת עשייתו בבגד זה היה ככשרות; וכל זה אם לא נעשית הבגד פת ג' בעת הקריעה, וכנ"ל בסעיף קטן ו, וכן דוקא אם הכנף מחזיק על-פל-פנים ג' על ג', ובכסמוף סעיף ד. כל זה הוא לדעת השולחן-ערוך⁽⁵⁾ ותמגן אברהם סעיף קטן ג, אבל הל"ב בסעיף קטן ג פוסק שאין נפקא-מנה בין אם הצריך לבגד אחר או זה גופא, הכל הוא בכלל תעשף ולא מן העשוי; ויש להתמיר, וכן פסק בדרבנן התיים: **ג (ח) ובכל חלק וכו'.** אבל אם אין בכל חלק כדי להתעשף, כמו שהוא שכ"ח בטליות קטנים שלנו ששפנחחלק לשמים אין בהם שעור עטוף, נחטל מהם תכף המצות ציצית, (י) ואם ירצה אחר-כך לחזר ולחבר חלק אחד לחברו או לשאר חתיכה, צריך להתיר מתחלה כל הציציות. ואם חלק אחד יש בו שעור עטוף ואחד אין בו, אין צריך להתיר רק (יב) מהחלק שאין בו, ואחר-כך ישיל בו מתוך אחר שיתחברו החלקים יחדו: **(ט) אין בו וכו'.** דהציצית שנשארו אין שם פסול עליהם, פיון דיש בקו"ך כדי שעור עטוף⁽⁶⁾, על-כן אם ירצה יכול לצרף

שער העיון

(6) ב"ח: (3) אצות-התיים בשם שו"ת בית-יהודא: (ג) אצות-התיים: (ד) אצות-התיים: (ה) בסימן כ במשנה ברורה: (ו) מגן אברהם: (ז) אצות-התיים: (ח) לבוש וט"ז: (ט) אצות-התיים: (י) מגן אברהם: (יא) פריימגדים: (יב) עלת-תמיר ואל"ה נבה: (יג) עלת-תמיר: (יד) וכן פסק באצות-התיים: (טו) מלקטן סעיף ד: (טז) דרך-התיים: (יז) דרך-התיים ואצות-התיים: (יח) דרך-התיים. ויכירא לה כהט"ז שתבתי באות התיים, אבל לתמגן אברהם שם אין צריך להתיר כלל:

הלכות ציצית סימן טו

(י) תוף שלשה אצבעות סמוך לשפת הכנף, אינו רשאי לתפרו; ופרש רש"י, דחישנין שישתמר מחוט התפירה ויניחנו ויוסיף עליו שבצה חוטין לשם ציצית. *^ו ולטעם זה, אפלו נקרע כלשהוא לא יתפר. ולפי זה, טלית של צמר שנקרעת תוף שלשה מתר לתפר האדנא, דאין דרף לתפר (ס) (יא) * בחוטי צמר, ורוב עמרים פרוש, דטעמא (יב) משום דנקרע תוף שלשה לית בה תורת בגד וכמאן דליתיה דמי; ואף-על-גב דתפירה, כמאן דפסיק חשוב, (י) (יג) ואי עבד בה ציצית לא פטרה לטלית. וליפרוש זה, אם נקרע ונשתמר (יד) כלשהוא, * פשר. (טו) ויש אומרים, דלרב עמרים לא נפסל אלא ציציות שהיו בו בעת שתפרו, אכל אם אחר שתפרו הטיל בו ציציות, פשר. וירא שמים (טז) יצא את כלם (יז) היכא דאפשר; ה' אם נקרע (יח) מנגב שהציצית תלו בו (י) ולמטה, אם קדם הטלת ציצית לקרע, שאותו ציצית היה שם בשעת הקרע, פשר. * ואם נקרע ונשתמר ממנו כלשהוא ותפרו ואחר

ה הראש ו שם ז ונגז ונתם ה יני וכן נוטין דברו רימ בפיק א מלכות ציצית ט ביתיוסף

באר היטב

שערי תשובה

העשוי. עכ"ט. וברכ"י הביא משו"ת נחפה בספק שקבת בכח"ג שחמיר השני ציצית שחלק האחר ותפירו עם החלק השני ואח"כ יעשה שני ציצית חדשות, אם הבי"ח מודה להחיר בכח"ג, ע"ש. והדרכים צ"ע לדעת הבי"ח בזה, וצ"ע בגוף הספר שם: ותהיה כבראשונה, משום דהציצית שהיה בחלק השני הנחתך נתבטלו והיו תולמיה, אלא צריך להחיר הציצית מחלק הב' ויתפר ואח"כ יעשה ציצית מתוך החלק הב' דהיו כמו בגד אחר חדש, ט"ז. ובי"ח אוסר שיקרף בגד אחר אפלו תוך חתיכה, רק שיעשה ב' ציצית על צד אחר מאותו חצי חתיכה דהיו במקום החתך שנתחף ממנה. וט"ז חולק עליו, ע"ש. ובספר פרי-הארץ מתיר אפלו לחזור ולתפנם כמו שהיהנה בתחלה ואין בזה משום תולמיה, ע"ש, ועין ביר-אהרן: (ס) בחוטי צמר. אלא בשאר מינים, והכל יודעין ששאר מינים אין פוטריין בצמר, א"כ לא יצרך אותו החוט, עין מ"א: (י) ואי עבד בה ציצית. ר"ל אפלו חדשים לאחר שתפר, לא פטרה לטלית, דכמאן דפסיק חשיב, כ"ה דעת הרא"ש; וה"א דס"ל דלא נפסל אלא ציצית שהיה בו בעת שתפרו וכו' הוא דעת נ"י. וט"ז חולק על הבי"ח וכתב שאינו כן דעת הרא"ש, וכ"ע מודה בזה אם לאחר שתפר הטיל בו ציצית דכשר, ע"ש, וכ"כ בשו"ת כנה"ג: (י) ולמטה.

העשוי. עכ"ט. וברכ"י הביא משו"ת נחפה בספק שקבת בכח"ג שחמיר השני ציצית שחלק האחר ותפירו עם החלק השני ואח"כ יעשה שני ציצית חדשות, אם הבי"ח מודה להחיר בכח"ג, ע"ש. והדרכים צ"ע לדעת הבי"ח בזה, וצ"ע בגוף הספר שם: ותהיה כבראשונה, משום דהציצית שהיה בחלק השני הנחתך נתבטלו והיו תולמיה, אלא צריך להחיר הציצית מחלק הב' ויתפר ואח"כ יעשה ציצית מתוך החלק הב' דהיו כמו בגד אחר חדש, ט"ז. ובי"ח אוסר שיקרף בגד אחר אפלו תוך חתיכה, רק שיעשה ב' ציצית על צד אחר מאותו חצי חתיכה דהיו במקום החתך שנתחף ממנה. וט"ז חולק עליו, ע"ש. ובספר פרי-הארץ מתיר אפלו לחזור ולתפנם כמו שהיהנה בתחלה ואין בזה משום תולמיה, ע"ש, ועין ביר-אהרן: (ס) בחוטי צמר. אלא בשאר מינים, והכל יודעין ששאר מינים אין פוטריין בצמר, א"כ לא יצרך אותו החוט, עין מ"א: (י) ואי עבד בה ציצית. ר"ל אפלו חדשים לאחר שתפר, לא פטרה לטלית, דכמאן דפסיק חשיב, כ"ה דעת הרא"ש; וה"א דס"ל דלא נפסל אלא ציצית שהיה בו בעת שתפרו וכו' הוא דעת נ"י. וט"ז חולק על הבי"ח וכתב שאינו כן דעת הרא"ש, וכ"ע מודה בזה אם לאחר שתפר הטיל בו ציצית דכשר, ע"ש, וכ"כ בשו"ת כנה"ג: (י) ולמטה.

משנה ברורה

באור הלכה

לאותו החצי חתיכה מבגד אחר ולעשות ציצית חדשים על הנפוחות החדשים, וכל-שכן שיכול לעשות מן החצי טלית שלם, דהנינו שיעשה ב' ציצית על הנפוחות המתדשים. ואם ירצה לחבר החלקים שנתחלקו אחד לחברו, (טז) יש אומרים דצריך מתחלה להחיר הציצית מן חלק אחד ואחר-כך יתפרנו, ואחר שיתפרנו יטיל בו ציצית, דאם לא יחיר הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי; אבל (כ) רב האחרונים מקלין וסוברים דנה לא הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי. (כא) ומכל מקום טוב להחמיר בכתחלה⁶: ד (י) תוף שלשה אצבעות. אבל (כב) למעלה משלשה אצבעות יכול לתפרו לכלי עלמא, דלפרוש רש"י הלא שם אין מקום ציצית, כפ"ל סימן יא, ואין לחש שיקנהו לציצית, ולפרוש רב עמרים גאון אית בה תורת בגד. ואפלו (כג) אם הנפך ההוא נקרע לגמרי מן הבגד עם ציציתו, אפלו הכי מתר לחבר הנפך, והציצית כשר. והט"ז פליג ופוסק דצריך להחיר הציצית מן הנפך הנה ולהטילו מתוך אחר התפירה. ויש להחמיר, וכנ"ל בסעיף-קטן ז: (יא) בחוטי צמר. אלא בשאר מינים, והכל יודעים ששאר מינים אין פוטריין בצמר, אם-כן לא

לעיל במסין ויד ט"ז, בן פתח הפרי-מגדים, ועין בארצות-החיים: * ולטעם זה אפלו נקרע כלשהוא וכו'. ודוקא אם נקרע למעלה מלא קשר אגודל, וכמו שכתב בסעיף ו: * בחוטי צמר. וטלית של פשתן שיעשה לו כנף מעור או קנבוס, דמטילין בו ציצית צמר, ונקרע הנפך בתוך ג', מתר להקנה בקנבוס, והכל יודעין דאין פוטרי זה להטלית של פשתן ומ"ג. עיין שם עוד: * פשר. עין במשנה ברורה שכתבנו דיש מחמירין לענין ציצית הישנים, הוא דעת הש"י שכתביר כשיטת התוספות. ודע, דלידיהו אם נפקה דצועה מן הבגד, כל שלא נשתמר ציציות בקצהו בארץ הבגד הוי כאלו נפסק לגמרי ומפסלו הציצית הישנים, וצריך להטילן מתוך אחר התפירה: * ואם נקרע ונשתמר וכו'. ורצה לומר, אם הקרע היה קדם התשלה, ואם-כן מכתב הוא לתפרו מקדם כדי שיהיה שעור קשר אגודל בשעת השלת הציצית¹², ונצטרף לידע דיני התפירה, ועל זה מסים: אם הוא של צמר וכו'; מה שאין כן בשקדים השלת ציצית לקרע אינו מצוי דיני התפירה, דשם אינו מכתב לתפר. ונתי' לשון "ותפרו" הוא לאו דוקא, דהא עסיק עמה ברני התפירה איך לעשות, כדמסיים אחר-כך לא יתפר לדעת רש"י. ואפשר דהכי קאמר: אם הוא של צמר, לא עבד שום אסור אפלו לדעת רש"י, ואם הוא של שאר מינים, עבד אסור לדעת רש"י; ולא רצה לומר שהוא פסול, משום דלא פסיקא לה בזה,

יבוא יצרך אותו החוט. והוא הדין (כד) דיש להקל גם בשאר מינים אם תופרו ביניהם אחר: (יב) משום דנקרע וכו'. הוא הדין (כה) אם בכתחלה בעת עשיית הבגד תפר חתיכת בגד פחות משלש לשפת הבגד הן בארץ הן ברחב והטיל בה ציצית בתחיתה וכו', פסולה לדידה, דהניו כמאן דפסיק אף שתפרו להבגד⁹, ואם יטיל ציצית למעלה מאותה חתיכה התפורה יהיו הציצית רחוקים מקצה הבגד יותר מג' אצבעות ופסול, על-כן יראה אז לתפר תחת הנפך חתיכת בגד של שלש על שלש. ועין לקמה בסעיף-קטן טז: (יג) ואי עבד וכו'. ורצה לומר, אפלו עשה ציצית חדשים בתחיתת הנפך ההוא אחר שתפרו להטלית, אפלו הכי לא פטרי להטלית, דתפירה לא חשיב חבור בזה וכמאן דפסיק עדין חשיב אם מתחלה נקרע הנפך לגמרי מן הבגד: (יד) כלשהוא פשר. ורצה לומר, אפלו הציצית שהיו בו בעת שנקרע. (טו) ויש אומרים דלרב עמרים וכו'. סבירא להו (טז) דתפירה חשיב חבור, ולא מפסל אלא ציצית שהיו בו בעת שתפרו, משום תעשה ולא מן העשוי. ועין בט"ז דחולק על השלחן-ערוך וכתב דכלי עלמא מודים דאם לאחר שתפרו הטיל בו ציצית דכשר, וכן כתב הבי"ח ושיטתו כנסת הגדולה והגר"א, וכן הסכים בארצות-החיים; אבל מפל מקום לצאת ידי דעה הראשונה (כז) ויתפר תחת הנפך מטלית ישש בו שלש על שלש: (טז) יצא את כלם. על-פ"נ נוהגין לתפר בכל כנף מהטלית חתיכה של בגד שלמה משלש על שלש, משום דכמיה בגדים מצוי שאפלו הם חדשים יש בהם תפירה תוף¹⁰, ויש פסול לדעת רב עמרים לפי דעה הראשונה, וכנ"ל בסעיף-קטן יב: (יז) היכא דאפשר, והיכא דלא אפשר נקטינן (ל) דסבירא רב עמרים עקר, וגם (לא) דתפירה חשיב חבור¹¹: ה' (יח) מנגב. מגרי (לג) בשלא תפרו, וקא משמע לן אף-על-גב דלא נשתמר מלא קשר אגודל, וכמו שקבת לעיל סימן יא סעיף י' דלא בעינן שעור זה אלא בשעת עשייתה. ואם (לג) ירצה לתפר הקרע, אז אם הבגד של צמר, יתפרנו בחוטי שאר מינים, ואין צריך להחיר את הציצית מהנפך ולחזור לתלותה שנית אחר שתפר, כיון דלא נפסל הנפך; ואם הבגד הוא של שאר מינים, אסור לתפרו בחוטין של מין הבגד לדעת רש"י, דשםא וישיר בחוטין לשם ציצית, ואף דיש שם ציצית, לא פלוג בזה, אלא יקח

שערי תשובה

(טז) ט"ז ודרן התיים: (כ) דרכי-משה ומגן-אברהם בסעיף-קטן ג ותקד' משה השקל ושלחן-שלמה ומאמר-מרכיז ונהר-שלום וארצות-החיים: (כא) בן כתב בארצות-החיים: (כב) אגרא ובית-יוסף: (כג) מוכח פן משלת-ערוך גופא, וכן פתב המגן-אברהם בסעיף-קטן ג: (כד) ארצות-החיים: (כה) ט"ז ודרן התיים: (כו) ט"ז: (כז) אחרונים: (כח) ארצות-החיים: (כט) מגן-אברהם: (ל) בית-יוסף והגר"א: (לא) אחרונים: (לב) הגר"א: (לג) דרך התיים:

הלכות ציצית סימן טו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

אבל רב האחרונים מקליין וסוקרים דזה לא הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי. ומקל מקום טוב להחמיר לכתחלה⁶.

8) ואם לא נשאר שיעור עיטוף באחד החלקים, כתב לעיל (ס"ק ז-ח) שכיון שמיד כשנפסק הבגד נפסלו הציציות, יש להתיר את הציציות מאותו החלק קודם שמחברם על ידי תפירה.

[משנ"ב ס"ק יב]

פסולה לדידה, דהוי קמאן דפסיק אף שתפרו להבגד⁹.

9) והחזו"א (או"ח סי' ג ס"ק יט ו-כא) הביא את דעת רבינו ירוחם, שרב עמרם ורש"י לא נחלקו כלל, אלא שרש"י כתב את טעם הדין, דהיינו שחוששים שמא ישאיר מחוט התפירה, ורב עמרם כתב את פרטי הדין. ומשום כך כתב, ששניהם מודים שלא גזרו אלא באופן שנקרע כולו, שאז התבטלו חוטי הציצית וצריך ליתן חוטים אחרים, אולם לא באופן שנקרע מקצתו, משום שבמקרה כזה לא התבטלו חוטי הציצית, ולא חוששים שמא ישאיר מחוט התפירה. ולפי זה כתב, שטלית של צמר שתפרה במינים אחרים, כשרה אף לדעת רב עמרם.

עוד כתב החזו"א שם (ס"ק יט), שאף אם נקרעה הטלית כל שהוא, ועדיין לא הטיל בה ציציות, הטלית כשרה, שאף על פי שביצור כזה היה מקום לחוש שמא ישאיר מחוט התפירה לציצית, מ"מ כיון שאין הדבר שכיח לא גזרו בו רבנן.

[משנ"ב ס"ק טז]

על-כן נוהגין לתפור בכל כנף מהטלית חתיכה של בגד שלמה משלש על שלש, משום דבכמה בגדים מצוי שאפלו הם חדשים יש בהם תפירה תוף ג'¹⁰.

10) והחזו"א (או"ח סי' ג ס"ק כא) כתב שאין להחמיר בכך. ובספר שונה הלכות כתב (סוף סי' כד), שהרוצה לעשות ציצית בלא חשש ופקפוק, יחמיר לעשות כן.

[משנ"ב ס"ק יז]

והיקא דלא אפשו נקטינן דסקרת רב עמרם עקר, וגם דתפירה חשיב חבור¹¹.

11) ולדעה זו מבואר, שאם נקרעה הטלית למעלה משלש אצבעות מקצה הבגד, הרי היא כשרה, אף אם אינו מחליף הציציות. והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק כא), שבמקרה כזה פסולה הטלית מדאורייתא לדעת כמה מן הראשונים, ולפיכך אין להקל אלא אם כן מחליף את הציציות לאחר התפירה.

[ביה"ל ד"ה ואם נקרע]

ואם-כן מקרה הוא לתפרו מקדם כדי שיהיה שעור קשר אגודל בשעת השלת הציצית¹².

12) החזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק כג), שיתכן שכשר גם בנקרע מן הנקב ולמטה והטיל הציצית וחזר ותפרו.